

Udelež

prvomajskih
manifestacij!

Narodna i študijska
Knjižnica via Gepoa
TRIESTE

DELLO

GLASILO AVTONOMNE TRŽAŠKE FEDERACIJE K.P.I.

Obnovljena izdaja - Leto XIII. - šte. 6 (558)

TRST - 28. APRILA 1961

Posamezna številka 30 lir

NAJ ŽIVI PRVI MAJ

dan borbe za mir, svobodo in socializem; za učvrstitev mednarodne solidarnosti; proti agresiji in zarotam kolonializma

miru, z ljudstvi, ki so zmagala in danes stopajo po poti socializma in komunizma. Za našo Partijo, za našo Federacijo bo Prvi maj tudi dan, ko bomo sporočili, da smo dosegli 100-odstotno obnovitev članskih izkaznic, dan novega pohoda naprej, pohoda z večjim zaletom, podprtega od veljavnosti analize stališč, ki so jih komunisti zavzeli do velikih dogodkov; bo dan novega zaleta v akcijah za vpis novih delavcev, mladincev in žena demokratov in antifašistov v našo Partijo.

**TOVARISI, PRIJATELJI, DELAVCI!
PODPIRAJTE BORBO FRANCOSKEGA LJUDSTVA, ZDRUŽITE SE V OBRAMBI DEMOKRACIJE IN MIRU!**

DELAVCI IN DELAVKE, SLOVENCI IN ITALIJANI!

BOLITE BUDNI PRED VSAKRSNO PROVOKACIJO, OJACITE SVOJO BORBO ZA MIR, NAPREDEK DEZELE, RAZVOJ TRSTA, ZA BRATSTVO MED SLOVENCI IN ITALIJANI!

NAJ ŽIVI PRVI MAJ, PRAZNICNI DAN IN DAN BORBE ZA MIR, SVOBODO IN SOCIALIZEM!

Malokdaj smo proslavljali PRVI MAJ, ki bi bil združen s toliki in tako velikimi ter celo vznemirljivimi dogodki kot pa se to dogaja letos. Morda pa takega Prvega maja sploh še ni bilo. Nekateri od teh dogodkov predstavljajo velik doprinos k pospešitvi toka zgodovine človeštva in celo spreminjajo njene značilnosti.

Osvojitev Vesolja je dajanje, ki ga je izvršil komunist, kmečki sin, ki je postal delavec in kasneje tehnik ter končno prvi vesoljski potnik na svetu. Bliža se dan, ko bo človek dosegel to, kar so bile sanje v vseh časih in ko bo, s svojim strojem, pristal na obljudeni ali neobljudeni površini, drugih planetov, odnosno nebesnih teles. S tem se bodo zmanjšale vse razdalje in zmanjšati se bodo morale tudi razdalje, ki sedaj še ločijo na površini te naše stare Zemlje narode in ljudi. Zrušiti se bodo morale tudi pregrade, ki jih hočeta imperalizem in kolonializem še ohraniti.

Toda že nekaj dni po tem poletu Gagarina v Vesolje so prišle druge, zaskrbljujoče vesti s Kube in iz Alžirije. Na apel o miru, ki ga narodi sveta vedno bolj poslušajo in odobravajo, in ki prihaja iz tištega dela sveta, kjer je izkoriščanje človeka po človeku za vedno odpravljeno, odgovarja besni odmev orožja izvežbanih in pripravljenih najemnikov v Združenih državah Amerike in Guatemali in tistih, ki so izšli iz stare francoske kolonialistične vojaške kaste.

Tako eni kot drugi — in predvsem tisti, ki je odgovoren za njih podvige — niso sposobni, da bi razumeli to kar se dogaja v svetu in kar se s tako naglico spreminja. Na Kubi, milijoni kmetov prvič obdelujejo zemljo svoje dežele, ki sedaj pripada njim in bo pripadala njihovim otrokom, delavci v tovarnah, petrolejskih čistilnicah in rudnikih delajo, ne zato, da bi nekateri kopicili milijardne

profite temveč zato da odrešijo kubansko ljudstvo gladije, ki je bila v preteklosti vedno njegova spremljevalka. Ti delavci in ti kmetje so skupaj s študenti in izobraženci blokirali napadalce še predno so se uspeli izkrcati in v 72 urah so osvobodili republiko vseh ostankov tolovajske agresije, katero je odločno zavrnilo tudi junaško kubansko ljudstvo. Toda nevarnost še vedno obstaja, zato pa so vsi narodi sveta izrazili svojo solidarnost in svojo podporo kubanski revoluciji. Naša partija zelo jasno kaže na odgovornosti in na dolžnosti, ki izhajajo iz te nevarnosti, zelo jasno govori tudi apel prostovoljcem, ki so pripravljeni kot v Španiji in kot v naši osvobodilni borbi, katere heroizem proslavljamo prav v teh dneh.

Se predno je bil izvršen inventar vseh vrst orožja, ki so ga nabavili Američani, še predno je prišlo do strtja na karaiskem obrežju, so štirje izdajalski generali v Alžiru dali ukaz o uporu. Prišlo je do postritve protialžirskih represalij do poskusa skrajnostnega odpora proti vsem poskusom rešitve alžirskega problema in osvoboditve alžirskega ljudstva. Namesto rešitve tega problema se nadaljuje nesramna in krvava vojna v Alžiriji.

Na blazen podvig izdajalskih francoskih generalov, njihovih «parasov», kolonialistov Dien Bien Fuja, odgovarja splošen odpor francoskega ljudstva, komunistov, socialistov in katolikov, ki so pripravljeni sprejeti orožje v svoje roke in že v kali zatreli sleherni poskus izkrcanja na francoskem ozemlju ter zdrobiti kolonializem.

Koliko borbene duha in koliko navdušenja je bilo v teh dneh v naših tovarnah in na ljudskih manifestacijah. Marseljeza je kot borbena himna ponovno postala tudi naša himna, tako kot so naše partizanske pesmi. Kakor smo se upravičeno veselili poleta Gagarina, se veselimo tudi zmage na Kubi se pridružujemo budnosti nad kriminalnimi pustološčinami imperialistov v aktivni in borbeni solidarnosti s kubanskim in francoskim ljudstvom, ki je dedič velikih dvestoletnih revolucionarnih tradicij, Pariške komune in heroizma Maquistov.

Te borbe so tudi naše borbe, kajti stvar miru in svobode je neločljiva. Za zmago te stvari je potrebno učvrstiti enotnost delavcev, ljudsko, antifašistično in demokratično enotnost. In prav to je tisto, kar bodo izpovedale naše velike manifestacije na letošnji Prvi maj kot so izpričale tudi proslave ob priliki 25. aprila.

Letošnji Prvi maj bo dan mednarodne solidarnosti, večje solidarnosti kot v minulih letih, bo dan občudovanja velikih pridobitev socializma in aktivne podpore bojem za osvoboditev ljudstev.

Tržaški delavci in njih družine, delovni sloji našega Ozemlja, naša mladina, naše žene se bodo na dan letošnjega Prvega maja spomnili svojih bojev za razne pridobitve, spomnili se bodo junaških dni lanskega junija in julija, nepozabnih velikih stavk v CRDA, velikonočnih praznikov, ki so jih delavci Arzenala in Sv. Roka praznovali v ladjedelniških obratih, bojev za delo in svobodo v podjetjih AFA, SAIFAG, «Laboranti», v tržaški lu-

ki, v številnih drugih obratih in bojev raznih drugih delovnih kategorij.

Ljudske demokratične in antifašistične množice, Slovenci in Italijani našega Ozemlja bodo obnovili svoje obveznosti za povečanje svoje borbe, proti fašističnim ostankom, proti nesramnim izgredom šovinizma, za enotnost Rezistence in za mirno sožitje med Slovenci in Italijani. Letošnji Prvi maj bo obenem pregled sil dela, mobiliziranih za demokracijo, mir, napredek, razvoj našega mesta in za enakopravnost pravic slovenskega prebivalstva.

Idejno bomo združeni z vsemi narodi, ki se borijo za enake cilje demokracije in

Antifašistična solidarnost proti krivični obsodbi

Tov. Paolo Sema je prišel pred sodišče, ker je branil antifašizem

Sekretar naše Federacije, tovariš Paolo Sema, se je moral dne 11. in 12. t.m. zagovarjati pred tržaškim porotnim sodiščem, ker ga je kvestura obdolžila, da je «žalil» italijanske oborožene sile na dveh političnih shodih v Trstu in na enem shodu na Konkonele. Vsi ti shodi so bili sklicani v zvezi s tragičnimi in krvavimi dogodki, do katerih je prišlo v Italiji lanskega junija in julija. Kot je znano so ti dogodki pretresli vso državo in so povzročili padec klerikalne vlade, kateri je predsedoval Tambroni. Ta vlada, kot je znano, je bila podprta od fašistov.

Na omenjenih političnih shodih je naš sekretar kritiziral zadržanje policije, ker je uporabila orožje proti antifašistom, nikakor pa ni žalil oboroženih sil. To je ponovil sedaj tudi pred sodiščem, kjer je odločno zanimal, da bi kdaj koli imel namen žaliti oborožene sile. Isto je poudaril tudi zagovornik, tov. Pogassi.

Za sodno razpravo je vladalo v vrstah tržaških antifašistov in demokratov zelo veliko zanimanje. To je med drugim potrdilo tudi številno občinstvo, ki je prisostvovalo razpravam na sodišču.

Med razpravo so na sodišču predvajali govore, ki jih je imel naš sekretar na omenjenih političnih shodih, katere je policija posnela na magnetofonski trak. Da tov. Sema ni imel nobenega namena žaliti oboroženih sil so zelo zgovorno potrdili tudi

omenjeni magnetofonski posnetki. O tem se je še enkrat lahko prepričal vsakdo, ki je te posnetke poslušal na sodišču.

Kljub temu pa je porotno sodišče obsodilo našega sekretarja na 5 mesecev pogojne zaporne kazni, toda proti obsodbi je branilec vložil priziv. Zato bo vsa zadeva prišla še pred prizivno sodišče.

Zaradi krivične obtožbe in zaradi obsodbe je naš sekretar prejel številne izraze solidarnosti tako od posame-

znih tovarišev, kakor tudi od raznih sekcij naše Federacije. Solidarnostne izjave so tovarišu Semi poslale tudi ANPI, ANPPA in FIAP ter tržaška federacija PSI. Na tem mestu naj še posebej omenimo, da sta naši sekciji s Proseka-Kontovela in Opčin poslali tov. Semi solidarnostna pisma s številnimi podpisi slovenskih in italijanskih antifašistov in demokratov raznih političnih prepričanj.

Tudi «Delo», v prepričanju, da izraza mišljenje svojih bralcev in prijateljev, izraža tovarišu Paulu Semi vso svojo solidarnost z voščili, da bi bil na prizivnem sodišču popolnoma oproščen.

Vpisovanje novih tovarišev v KPI

Resni politični dogodki, zahteve po veliki budnosti narodov, povečanje borbe za mir in demokracijo, zahtevajo nujno učvrstitev naše Partije, kot najbolj aktivne in najbolj odločne sile, v sedanjih borbah, za rešitev miru, preprečitev načrtov imperialistov

Voditelji in člani naše Partije, ki so v teh dneh obiskali številne demokratične državljane, delavce, mladince in jih povabili, naj sprejmejo izkaznico za leto 1961, so se prepričali o veljavnosti tega novega činitelja. Mnogi izmed tistih, ki so do nedavnega odgovarjali na naše vabilo na več ali

manj negativen način, ali pa so še nadalje ostali negotovi, so danes pripravljene sprejeti in sprejemajo izkaznico KPI.

Svoj položaj so izboljšale tudi sekcije v Miljah, kjer so na novo vpisali 12 novih članov, na Barieri 37, pri Magdaleni 15, na Greti 10, na Konkonele 6 in v dolinski občini 24.

To so primeri, ki kažejo in zelo zgovorno potrjujejo, da je mogoče doseči dobre rezultate, ako le z dobro voljo in z dobro impostacijo tovariši pristopijo k delu za vpis novih članov. To so vzgledi, ki so posne-manja vredni!

Prvomajske manifestacije

ob 10. začetek povorke s trga Pestalozzi
ob 11. bo na trgu Garibaldi

Zborovanje CGIL

Govorila bosta
Marcello Sighinolfi
član Tajništva C.G.I.L.
in **Franc Gombač**

Predsedoval bo
Albino Gerli

Ob 11. uri bodo zborovanja tudi v
Miljah, Križu in Nabrežini

Zborovanja KPI

v soboto, 29. aprila ob 20, v Trebčah
v nedeljo, 30. aprila ob 11. na Proseku
v ponedeljek, 1. maja:
ob 16. v Križu, ob 17. v Podlonjerju,
ob 18. na Igrišču pri Sv. Ani.

Ob 16. otvoritev novega sedeža sekcije
KPI «VOSTOK» pri Sv. Ivanu.

V soboto 29. aprila ob 20. otvoritev novega
sedeža sekcije KPI pri Sv. Ani.

Nova zmaga kubanske revolucije

◆ Ameriški predsednik še nadalje grozi Kubancem

◆ Zakaj imperialisti ZDA sovražijo Fidela Castra

Invazija najemniških oboroženih sil na Kubo je bila razbita v treh dneh. Kubanska revolucionarna vojska in ljudska milica, podprti od vsega patriotičnega ljudstva, sta pustolovce, podprte od imperializma ZDA, strli, še predno so ti utegnili, kot so sami najavili, ustanoviti svojo vlado na kubanskem otoku. Kubanski revolucionarji pa so bili deležni velike solidarnosti po vsem miroljubnem svetu. Tako v socialističnih deželah kot v kapitalističnih in celo v ZDA so bile takoj po zločinskem napadu na Kubo velike manifestacije solidarnosti s kubanskimi revolucionarji in ogorčene demonstracije proti imperialistom ZDA, ki so pustolovcem omogočili izkrcanje na Kubi in ki so jih opremili z orožjem.

Poraz invazorjev je hudo in demoralizirajoče odjeknil v krogih imperialistov ZDA in vseh reakcionarjev, ki nasprotujejo kubanski revoluciji. Zato ti krogi danes napovedujejo, da «Kuba še ni povedala zadnje besede». Sam predsednik ZDA Kennedy je grozeče izjavil tudi, da «ameriško ljudstvo (!) ne more z zadovoljstvom gledati na tanke in letala iz držav iz socialističnega sveta, samo 150 km od svoje obale». V svoji ogorčenosti zaradi neveselja, ki ga niso najmanj pričakovali imperialisti, je Kennedy izjavil, da ZDA ne bodo mogle pristati, da bi jih doletela ista usoda, kakršna je doletela skupino kubanskih beguncev, ki je hotela ponovno priti na otok.

Toda zakaj ameriški imperialisti tako sovražijo kubansko revolucijo? Zakaj proglašajo voditelja kubanske revolucije Fidela Castra za zločinca, ko pa je vendar znana stvar, da je prav on tisti, ki je uspešno izpeljal revolucijo, ki je strmo-

glavila korumpirani režim trinoga Batiste.

Kakšni so «zločini», ki jih je zagrešil Castro? Evo nekaj teh «zločinov»:

1959

8. januarja je dokončno zmagala revolucija. Castro prispe v Havano in prevzame oblast v svoje roke. Batistov trinogi in korumpirani režim je bil dokončno strt. Med prve ukrepe Castrove vlade spada agrarna reforma. Maja istega leta je bil sprejet tozadevni zakon. Tako so bile razlašene velikanske plantaže sladkornega trsa, ki so bile po večini v rokah ameriških magnatov. Ustanovljene so bile kmetijske zadruge. Toda ZDA so na te ukrepe reagirale s tem, da se niso več skrbovale s kubanskim sladkorjem. Toda ker je sladkor glavni vir kubanskega gospodarstva, je ta ameriški bojkot povzročil resne težave. Na pomoč je priskočila SZ in odkupila 170.000 ton sladkorja. ZDA so proti temu oporekale, a brez uspeha. Sredi poletja je

Tovariš Hruščev v bratskem objemu z voditeljem kubanske revolucije Fidelom Castrom. Silka je bila posneta za časa lanskoletnega jesenskega zasedanja Generalne skupščine OZN v New Yorku. Ob napadu na Kubo je Hruščev pozval ameriškega predsednika Kennedyja, naj se konča akcija ZDA proti kubanski deželji ter poudaril, da bo sovjetska vlada nudila vso potrebno pomoč kubanskemu narodu in kubanski vladi, da bosta odbila oboroženi napad

prišlo v deželi do hudih težav. Tedanji predsednik republike nasprotuje agrarni reformi. Castro odstopi v znak protesta, toda na veliki manifestaciji, katera se je udeležilo pol mili-

jona Kubancev, je bila Castru izrečena zaupnica. Predsednik republike odstopi. Reakcija nadaljuje svojo gonjo proti Castru in oktobra pripravi atentat nanj. K sreči se ta ni ob-

nesel. Novembra istega leta je kubanska vlada podržavila 60% petroleja.

1960

Januarja ZDA odpokličejo s

(Nadaljevanje na 6. strani)

Življenje partije

Kongresi naših sekcij

V zadnjih dveh mesecih so bili kongresi številnih sekcij naše Partije. Na teh kongresih so tovariši pregledali bilans svojega dosedanjega delovanja in začrtali smernice za bodoče delo. Kljub raznim pomanjkljivostim na nekaterih področjih, lahko z mirno vestjo trdimo, je bilo delovanje naših sekcij v zadnjem letu — ki je bilo sicer združeno z velikimi napori in žrtvami — pozitivno, kar med drugim zelo zgovorno potrjujejo tudi rezultati karnevanje za tisk in nabiranje prispevkov v volilni sklad, presvsem pa izidi na jesenskih volitvah in uspešne bojebe proletariata.

Na tem mestu ne moremo podrobneje opisovati raznih kongresov — saj so nekateri bili že pred časom in zato ne bilo nesmiselno šele sedaj pisati o njih — zato se bomo omejili na kongres sekcije Opčinah, ki se je vršil 28. marca.

Povsem upravičeno lahko trdimo, da na Opčinah se ni bilo tako plodovitega kongresa sekcije. Ta trditev pride še bolj do izraza, ako pomislimo, da je bil še pred nedavnim pogo- ložaj v tej sekciji ravno nekoliko boljši. Toda v zadnjem letu su so se openski tovariši loti

(Nadaljevanje na 8. strani)

Solidarnost tržaškega prebivalstva je pomagala delavcem, da so zmagali

Borba delavcev Tržaškega arzenala in ladjedelnice sv. Roka v Miljah se je že pred nekaj tedni zaključila z zmago. Za dosego te zmage sta bili odločilne pomena predvsem kompaktnost vseh delavcev obeh podjetij, ne glede na to kateri sindikalni organizaciji pripadajo ali kakšno je njihovo politično prepričanje, in pa velika solidarnost, ki so jo manifestirali delavci ostalih tržaških industrijskih podjetij, skupno z veliko večino tržaškega in podeželskega prebivalstva. Reakcionarne in proti delavske sile so si tudi tokrat veliko prizadevale, da bi ohromele borbenost stavkajočih in kompaktnost. Toda tokrat je tem silam spodletelo. Tudi razna prigovarjanja, ki so jih s tako vnemo širili dobro znani krogi in njihovi plačanci, so bila obsojena na propast. Kljub temu, da je omenjena borba že zdavnaj zaključena, smo smatrali za umestno, da objavimo članek, ki naj osvetli nekatere aspekte te borbe in ožigosa zlasti za držanje demokristjanskih krogov in njihovih slovenskih privrženecv.

Pred nedavnim je bil sklenjen sporazum med sindikalnimi organizacijami in delodajalsko zvezo o sindikalnem sporu v Tržaškem arzenalu in v ladjedelnici Sv. Roka. Ta sporazum je rezultat trde in odločne borbe, ki so jo toliko časa vodili vsi delavci v omenjenih obratih ter so bili podprti od solidarnosti vsega prebivalstva Tržaškega ozemlja. Sporazum določa, da bodo delavci prejeli proizvodno nagrado v znesku 17.000 lir, vajenci izpod 18 let starosti pa nagrado v znesku 8.500 lir. Tako bodo delavci omenjenih obratov deležni enakih ugodnosti kot so si jih že prejšnji mesec priborili delavci Združenih jadranskih ladjedelnic. Kot smo že omenili je ta zmaga sad odločne borbe, ki so jo vodili vsi delavci, je med drugim tudi sad devetdnevne zasedbe obratov.

Kot smo tudi omenili je velika večina

javnega mnenja in torej skoraj vsega prebivalstva Tržaškega ozemlja manifestirala svojo solidarnost z delavci v borbi za svoje pravice. In prav ta solidarnost, ki se je odražala tudi v gmotni podpori, je omogočila delavcem da so toliko časa vztrajali in da je bila borba končno uspešno izbojevana. Izjemo v tej solidarnosti je predstavljalo vodstvo tržaške demokristjanske stranke. To je v biltnu, ki ga objavlja strankina tiskovna agencija zavzelo stališče, ki je bilo očitno v korist delodajalcev in proti delavcem. Le nekaj dni pred sklenitvijo sporazuma je bilo objavljeno v biltnu tiskovne agencije «Italia» sledeče poročilo:

«Po referendumu, ki so ga priredili med delavci, ki imajo sedaj zaseden Tržaški arzenal in ladjedelnico Sv. Roka in s katerim so sklenili nadaljevati v svojem

podvidu, se zdi, da je položaj postal brezizhoden. V četrtek bi se na ministrstvu za delo morali sestati zastopniki obeh strank, ki so sedaj sprte. Vendar pa je ta sestanek podrejen pogaju, da se do takrat položaj normalizira ter da se delavci redno vrnejo na delo. Trenutno pa ni videti, kako bi to tega lahko prišlo, kajti delavci so izrekli svoj namen, da do kraja izvedejo pobudo.

To je edini primer v Italiji, da so delavci zasedli tovarno, da bi dosegli gospodarske ugodnosti. To je skrajni ukrep, ki so ga do danes uporabili le v izrednih in nadvse težavnih slučajih. Demokratski krogi opozarjajo, da v Tržaškem arzenalu ne obstaja tak položaj, ki bi zahteval tako strajne ukrepe. To je dejstvo, ki še večja nesorazmernost med zahtevami in sredstvi, ki se jih poslužujejo. Vendar pa stvar, da so razpisali referendum med delavci, kaže, da obstajajo razlike med samimi stavkajočimi o umestnosti take vrste protesta. Pa mnenju nekaterih delavcev vlada med zaposlenim osebjem velik politični pritisk. V sindikalnih krogih je sam izid referenduma sporna točka; nekateri namreč pravijo, da se je za nadaljevanje zasedbe izrekel samo Arzenal, medtem ko naj bi delavci ladjedelnice sklenili zaključiti zasedbo. Delnih izidov glasovanja niso objavili; zato so nekateri družinski člani, ko so zvedeli za dokončni

izid, opozorili na absurdnost stališča. Demokratski krogi poudarjajo, kako nujno je, da se čimprej nekaj ukrene; drugače namreč ne bo možno začeti pogajanj in stanje se potem lahko zavleče v nedogled.

Tudi «Katoliški glas» je kmalu zatem zavzel podobno stališče do stavkajočih. Tako-le je pisal:

«Mnogi tržaški krogi sodijo, da je zasedba Tržaškega arzenala in ladjedelnice Sv. Roka s strani delavcev presenetljiva in nesorazmerna. Nočemo razsojati o mestnosti spora, pravijo isti krogi, vendar pa je treba ugotoviti, da so ti dogodki presegli razsodno mero. Zasedba neke vrste je skrajno resno dejanje, h kateremu se delavci lahko zatečejo v primeru zelo resnega položaja. Nikoli pa se ga ne sme dopustiti v primeru normalnih sindikalnih sporov, kot je sedanj v arzenalu. Še nikoli se ni zgodilo, da bi na nezadovoljive nasprotne predloge delavci odgovorili z zasedbo delavnic. Ti krogi pozivajo sindikaliste, naj uporabljajo metode, ki so v skladu s stvarnostjo, kajti drugače bo prišlo do takega položaja, ki ga komunisti najbolj želijo za svojo prviratniško delovanje, katero se navadno zaključuje z ukinitvijo vseh demokratičnih strank in sindikatov.»

Toda delavci obeh obratov niso nasedli niso omahnili, ampak so vztrajali in ko so vztrajali so tudi zmagali.

1921 - Štirideset let življenja KPI - 1961

“DELO”, - glasilo KPI

IZREDNA IZDAJA

DELO

Glasilo Komunistične stranke Italije.

Naš prvi poziv: disciplina!

DELO
Glasilo Komunistične stranke Italije

Vrednotenje našega štiri-letnega življenja je bilo za nas izredno težko. Vrednotenje našega življenja je bilo za nas izredno težko. Vrednotenje našega življenja je bilo za nas izredno težko.

Pogovor s čitatelji po premirju

Naš prvi poziv: disciplina! Naš prvi poziv: disciplina! Naš prvi poziv: disciplina!

«Delo», ki je začelo izhajati v Trstu kot socialistično glasilo, februarja 1920, je postalo po kongresu v Livornu, leta 1921, komunistično glasilo. Nekaj časa je izhajalo kot glasilo Tržaške zveze Komunistične partije Italije, maja istega leta pa je postalo centralno glasilo KPI v slovenskem jeziku. Prva številka lista, ki nosi pod naslovom «Glasilo komunistične stranke Italije» je izšla dne 11. maja 1921. V Trstu se ni ohranil niti en izvod te izredne številke, pač pa je ohranjen v Ljubljani. Hrani ga Inštitut za zgodovino delavskega gibanja, kateri nam je preskrbel tudi fotografijo, ki jo tu zraven objavljamo.

Božidar Kolarič

neutrudni organizator komunističnega gibanja

Leta 1927 je bil sprejet v vrste komunistične mladine v svoji rodni vasi. Ze po nekaj mesecih je postal voditelj te skupine. Bil je vsestransko zelo aktiven. Prve nauke iz marksistične literature je dobil v branju starih časopisov, ki so jih nekateri tovariši skrili pred fašisti in rešili pred uničenjem.

Leta 1928 je bil sprejet v vrste Komunistične partije Italije, toda istočasno je še nadalje deloval med mladino. Prav za prav je vzdrževal vezi med partijsko organizacijo in organizacijo komunistične mladine. Poverjena mu je bila tudi odgovornost za tisk in propagando. S sodelovanjem nekaterih tovarišev iz Stramarja, Bertokov, Mačkovelj, Pobegov, Gabrovice, Dekanov, Sosljana, Opčin in s centrom v Trstu, je razdeljeval propagandni material.

Leta 1930 so bili aretirani nekateri tovariši v Stramarju, pri katerih so našli ilegalne letake. Ti so med mučenjem povedali, da je Kolarič odgovoren za to delovanje.

10. avgusta istega leta je prišla policija na dom tov. Kolariča z namenom, da ga aretirajo. Njegova mati je izjavila, da sina ni doma. Dejala je, da je šel v Trst. V resnici pa je bil doma skrit na podstrešju. O tem je opozorila svojega mlajšega sina. Ta je dostavil Božidarju dolgo vrvo, po kateri se je spustil na zemljo, medtem ko so ga policisti čakali v hiši. Pozneje se je več mesecev skrival v domači vasi, toda ko je spoznal, da tako ne more iti v nedogled, je sklenil, da pobegne v Jugoslavijo. In odšel je v Novo mesto. Toda tudi tam mu policija ni dala miru, zato je moral že po nekaj mesecih oditi v Avstrijo. Prišel je v Graz brez dokumentov in brez denarja. Ustavil se je pri nekem italijanskem čevljarju, kateremu je nekaj časa pomagal pri delu. Od tam je pisal domov v kakšnem položaju se nahaja. Skupina domačih komunistov mu je takoj priskočila na pomoč. Poslala mu je nekaj denarja in pa naslov centrale v Parizu, na katerega naj bi se obrnil, ako bi se še kdaj znašel v tako hudi stiski.

Tovariš Božidar Kolarič iz Sv. Barbare pri Miljah se je še zelo mlad pridružil delavskemu gibanju in začel delovati v vrstah komunistične mladine. Ni sicer deloval še tedaj, ko se je KPI ustanovljala, saj je bil tedaj star komaj 12 let, a ga zaradi njegovega neumornega delovanja, ki se je začelo že nekaj let kasneje in se končalo v trenutku, ko so ga nacifašisti ustrelili, po vsej pravici lahko prištevamo med tiste pionirje komunističnega gibanja v naših - in ne samo v naših - krajih, kateri so največ prispevali za to, da se je to gibanje razširilo in se krepilo tudi v najtežjih pogojih pod fašističnim režimom. Lik tovariša Kolariča je tak, da je nanj lahko ponosen sleherni komunist. V tem večji meri pa smo nanj lahko ponosni mi Slovenci.

Božidar Kolarič je bil sin proletarske družine. Rojen je bil leta 1909 v Sv. Barbare pri Miljah. Ze v svojih mladih letih je mnogo pretrpel zaradi slabih ekonomskih razmer. In ravno tedaj je začel svojo protifašistično dejavnost.

GIORDANO PRATOLONGO

svetel vzgled predanosti partiji

Po kapitulaciji Italije je bil tovariš Pratolongo med prvimi organizatorji odporiškega gibanja najprej v Trstu, nato pa v Piemontu in končno v Venetu, kjer je postal član triumvirata odporiškega gibanja in poveljnik udarnih garibaldinskih brigad.

Kljub slabemu zdravju je tov. Pratolongo tudi po končani vojni neumorno deloval v vrstah KPI in se udeleževal številnih političnih bojov. Izvoljen je bil za člana CK KPI in za poslanca v rimskem parlamentu. Umrl je zaradi posledic fašističnega napada, dne 3. marca 1953.

Njegovo življenje in vzgledi, ki jih je dal, so za slehernega komunisto, zlasti pa za mlade komuniste velika vzpodbuda. Tudi zato se ga spominjamo v našem listu ob priliki 40-letnice ustanovitve komunistične partije.

Giordano Pratolongo je bil eden izmed tistih voditeljev delavskega gibanja v Trstu, eden izmed komunistov, ki so se kot mladinci pristopili v gibanje in ki niso niti za trenutek opustili svojega delovanja v borbi proti fašizmu, za svobodo in socializem. Star je bil komaj 14 let, ko je vstopil v vrste socialistične mladine. Leta 1921 je bil v vrstah mladih komunistov in se je aktivno udeležil številnih akcij proti fašističnim škvadrinom, ki jih je vodil zloglasni Giunta. Ker je postalo zadrževanje v Trstu nevarno, je po letu 1924 odšel v tujino.

Postal je eden izmed vodilnih organizatorjev antifašističnega gibanja v Luksemburgu in v Franciji. Kasneje so ga tamkajšnje oblasti izgnale. Vrnil se je v Italijo, seveda ilegalno, a le za krajšo dobo, kajti kmalu je bil povabljen v Moskvo, kjer je bil imenovan za predstavnika Italijanske komunistične mladine pri Mladinski komunistični internacionali. Tako je tovariš Pratolongo postal voditelj prve stopnje. Kot tak se je ponovno vrnil v Italijo, kjer je deloval sredi najstrožje ilegalne. Kljub temu pa so ga fašisti ujeli in zaprli ter kasneje internirali na otok Ventotene, kjer je ostal do septembra 1943.

S proslave 40-letnice KPI v Trstu

40-letnico ustanovitve Komunistične partije Italije je naša Federacija proslavila s številnimi prireditvami in proslavami. V počastitev te obletnice je Federacija organizirala tudi razne politične, organizacijske in propagandne pobude. Proslavljanje te važne in za delavsko gibanje tako pomembne obletnice, se bo nadaljevalo skozi vse leto. Na ožji proslavi, ki je bila v Trstu na predvečer obletnice, so prejeli še živeči ustanovitelji Partije posebne spominske medalje. Gornja slika je bila posneta med zakuško, ki je bila prirejana v čast ustanoviteljem in katere so se udeležili tudi voditelji Federacije občinski ter pokrajinski svetovalci KPI in voditelji množičnih organizacij

Kmalu zatem je v največji nevarnosti prekoručil avstrijsko mejo, odšel v Švico in od tam v Francijo ter došel do partijskega centra v Parizu, kjer so mu omogočili, da je opravil poseben tečaj za partijske funkcionarje.

Leta 1932 se je vrnil v Trst kot partijski funkcionar za Julijsko krajino. S seboj je prinesel mnogo propagandnega materiala iz osrednjega centra v Parizu. Toda v Trstu je ostal le malo časa. Zopet se je vrnil v Pariz. Ko je ponovno prišel v Trst, je prinesel s seboj novo propagandno gradivo. To je marljivo širil tako v mestu kot na deželi. Neumorno je deloval za okrepitev partijskih organizacij, zlasti v Dekanih, Gabrovici, Črnem kalu, Kopru in seveda v Trstu.

18. julija 1932 je bil sklican nek partijski sestanek pri Sv. Ani v Trstu. Tega sestanka bi se bil moral udeležiti tudi tov. Kolarič. Za to je izvedel tudi neki fašistični konfident iz Milj. Tako se je zgodilo, da je tov. Kolarič padel v roke policiji. Ta ga je seveda zaprla in mučila ter nato predala posebnemu fašističnemu sodišču, ki ga je obsodilo na 12 let ječe. Potem, ko je presedel celih pet let v ječah, so ga poslali v konfinacijo na otok Ventotene, odkor se je rešil šele po padcu fašizma.

Zopet se je vrnil v Trst in se ponovno z vso vnemo lotil delovanja. Po 8. septembru 1943 je odšel k partizanom, toda novembra istega leta so ga poslali v Trst skupno s tovarišem Frausinom. Njuna naloga je bila organizirati skupine odporiškega gibanja. Aprila 1944 je bil ponovno aretiran, tokrat nekje blizu Tržiča. Tudi do te aretacije je prišlo zaradi ovadbe. Po dveh mesecih strahovitega mučenja v ječah, so ga 13. junija nacifašisti ustrelili.

Strnite se okrog KPI, ki je po svojem sestavu, po svojem 40-letnem borbenem življenju, polnem žrtev, simbol proletarskega internacionalizma in italijansko-slovenske enotnosti. Postanite člani slavne Partije Srebrniča, Tomažiča, Kolariča Vpišite se v KPI!

Naj živijo ideali osvobodilnega gibanja!

A. Gramsci - prvoborec proti fašizmu

27. aprila je poteklo 24 let od dneva, ko je bil v fašistični ječi ubit prvoborec italijanskega antifašizma in ustanovitelj Komunistične partije Italije, tovariš Antonio Gramsci.

Ko je bil v fašistični ječi je, med drugim, zapisal:

«Danes, tako pravi Gramsci, je zgodovinski položaj tale: en sam veliki socialni razred se more učinkovito upreti liberticidnim poskusom reakcije, to je delavski razred, proletariat. Ta razred ima danes enako osvobodilno vlogo, kot so jo imeli za časa Preporoda liberalci. Ta razred ima svojo stranko, Komunistično partijo, s katero morajo sodelovati vsi iskreni ljudje, ki hočejo ohraniti svojo vero v poslanstvo čuvarjev ljudskih svoboščin, proti napadom temnih sil preteklosti, ki nikakor noče umreti.»

VII. pokrajinski kongres Zveze bivših antifašističnih političnih preganjancev-ANPPIA

Dne 9. aprila je bil v Trstu VII pokrajinski kongres Zveze bivših antifašističnih preganjancev - ANPPIA. Kongres se je vršil v dvorani Nove delavske zbornice CGIL v ul. Pondares. Kongresa so se udeležili tudi predstavniki nekaterih političnih strank, med katerimi tudi predstavniki naše Federacije in predstavniki nekaterih združenj bivših partizanov in pristašev Rezistence. Izvoljen je bil tudi nov pokrajinski odbor pokrajinske Zveze.

Na kongresu je v imenu Vodilnega pokrajinskega odbora Zveze podal poročilo tovariš Postogna. Iz tega poročila povzemamo nekaj odlomkov.

Zares žalostno je, da se toliko let potem ko je bil fašizem premagan in strti, oskrunjava spomeniki padlih v borbi proti fašizmu in za svobodo. Potem ko so fašisti prizadejali toliko gorja, potem ko so bili sramota in nečast naše dobe, skušajo zopet dvigati glave in se skušajo posluževati enakih metod kot v preteklosti. Mi vsi smo bili priča škandaloznim dogodkom, do katerih je prišlo tudi v našem mestu. Fašisti so pot pretvezo, da manifestirajo za Južno Tirolsko, demonstrirali proti dvojezičnosti in so napadali slovenske ustanove, kakor tudi spomenike padlih. Do podobnih protidemokratskih dejanj je prišlo tudi po drugih mestih Italije. Vemo kam ciljajo ti izrodki. Njih cilj je, ponovno odvzeti delavskemu razredu in vsem demokratom svobodo in prostost. V rimskih fašističnih krogih so celo s «ponosom» zatrjevali, da so prišle direktive od nacističnih in fašističnih central, ki se nahajajo v tujini, po katerih naj bi «slovesno» proslavljali 28-letnico Hitlerjevega prihoda na oblast.

Povsem jasno je, da vse to predstavlja veliko žalitev za vse antifašiste in še posebej za tiste, ki so prestali toliko trpljenja v času dvajsetletnega temnega režima.

Tudi za to morajo biti za nas tem večjega pomena razne obletnice Rezistence in zlasti obletnice 25. aprila in 25. julija. Te obletnice moramo proslavljati z večjimi slavnostmi, saj so to zgodovinske obletnice, ki pomenijo tudi začetek socialnega preporoda v naši deželi.

Ze lani so bile tudi pri nas te obletnice bolj slovesno praznovane kot v preteklosti. Proslavili so jih celo občinski sveti. V njih počastitev je bilo tudi nekaj shodov. Letos je treba napraviti nadaljnji korak naprej v tej smeri. Med drugim je potrebno, da posredujemo tudi pri šolskem skrbništvu, naj ukaže, da se učencem v šolah oriše pomen teh obletnic ter jim prikaže kaj je pomenila Rezistenca za vso Italijo.

V bodoče se moramo na bolj slovesen način spominjati obletnice ustrelitve talcev na Opčinah, obešenja talcev v ul. Ghega in v ul. D'Azeglio, na Proseku in drugod, obletnice žrtev v Rižarni itd. Osvetliti moramo like junakov antifašistične borbe kot so Frausin, Tomažič, Alma Vivoda, Čermelj, Kolarič, Srebrnič, De Pangher in drugi, ki so se žrtvovali za to, da bi nam zasijala lepša bodočnost.

Dober del poročila je tov. Postogna, posvetil organizacijskim problemom Zveze. V njem je govoril o sodelovanju med raznim antifašističnimi in med bojevnimi organizacijami ter naglasil potrebo, da se to sodelovanje v bodoče še bolj okrepi in razširi ter da se ustvari večja enotnost v vrstah antifašistov.

Nadalje je tov. Postogna govoril o pomenu demokratične solidarnosti in se med drugim dotaknil problema političnih procesov proti antifašistom. Naglašena je bila tudi potreba, da se demokratična solidarnost okrepi tudi zaradi podpore, ki jo mora nuditi tistim, ki so prizadeti zaradi teh procesov.

V poročilu je bilo tudi govora o pokrajinskem svetu Rezistence. Omenjeno je bilo vsedrjavno zborovanje Rezistence, ki se je vršilo lansko leto v Rimu in ki je položilo temelje za ustvaritev široke enotnosti. Tega zborovanja so se udeležile zelo vidne osebnosti Odporniškega gibanja iz vse države. Podpisano je bila tudi posebna deklaracija. Tudi v tem pogledu, je bilo rečeno v poročilu, čaka tržaško Zvezo bivših političnih preganjancev še mnogo nalog in mnogo dela. Potrebno je, da se obrne do vseh odporniških in bojevnih gibanj s pozivom, naj se izrazijo o antifašizmu in da se pridružijo apelu, ki je bil lansko leto podpisan v Rimu.

Končno naj omenimo še tisto poglavje,

ki se nanaša na vprašanje odškodnine delavčanom, ki so bili v nacističnih koncentracijskih taboriščih. Tu je bila naglašena potreba po čimprejnjši ustanovitvi vse državnega združenja, ki naj zaščiti tudi gmotne koristi tistih, ki so bili prizadeti v koncentracijskih taboriščih.

Tu naj omenimo še, da je bila na kongresu soglasno odobrena resolucija, ki se zavzema za amnistijo španskih političnih preganjancev in izgnancev. S to resolucijo se je tržaška Zveza ANPPIA pridružila apelu, ki je bil sprejet na nedavni mednarodni konferenci v Parizu, ki je bila sklicana prav z namenom, da opozorijo vso svetovno javnost na tragičen položaj, v katerem se nahajajo španski antifašisti.

„Kako sem se rešil smrti na openskem strelišču“

(Edini talec, ki je ostal živ, pripoveduje...)

«2. aprila (1944. »op. ured.) so ječarji v tržaškem Coroneu, s seznami v rokah poklicali iz celice tiste, ki so bili namenjeni v smrt. Pobrli so jim vse predmete, ki so imeli kakšno vredost kot n. pr. ure, prstane in drugo, ter jih zmetali v posebno vrečko. Med jetniki je vladala groza. Slutili smo, da se nekaj zelo resnega pripravlja. Vsak izmed nas je s strahom pričakoval, kdaj bo ječar poklical njegovo ime.

Izbrali so nas 72, naložili na zaprte kamione in nas odpeljali v neznan smer. Vsi smo imeli občutek, da je to potovanje zadnje potovanje, potovanje brez povratka...

Ko smo dospeli do openskega strelišča, so se kamioni ustavili in ukazali so nam, naj izstopimo. Razvrstili so nas v več vrst. Jaz sem prišel v eno izmed srednjih. Med žrtvami so bili mladi in stari ljudje, nekateri so bili že izmučeni, z znaki dolgega trpljenja, drugi so bili še pri močeh, ker so prišli šele

pred kratkim v zapor. Krvniki so stali pred nami z orožjem, pripravljeni na strel. Čakali so samo povelje, kdaj naj sprožijo orožje.

V trenutku, ko so izstrelili salvo, nisem začutil nobene fizične bolečine. Padel sem samo zato, ker je tovariš, ki je stal za mano, smrtno zadet padel na me in sem zaradi tega izgubil ravnotežje. Ležal sem na zemlji v mlaki krvi. Na hrbtu mi je ležal umirajoči tovariš. Zavedal sem se, da nisem zadet, zato sem zadrževal dih in skušal ležati nepremično.

Tovariši so se zvijali v smrtnih kričih. Grozotno, kosti pretresajoče stokanje in trpljenje je odmevalo v nebo. Tedaj so se približali krvniki in začeli deliti takoimenovane «milostne strele». Izstrelki, ki je usmrtil na meni ležečega tovariša, je tedaj tudi mene ranil v nogo. Nato so zverji izvršile še poslednjo skrunitev nad svojimi žrtvami. Potegnili so iz mrtvih teles čevlje in obleke, ki so bi-

li še dobri. Sreča, da sem bil oblečen v cunjce...

Nato so se krvniki oddaljili in čakali na kamione, ki bi morali odpeljati mrtve tovariše. Medtem je začel padati mrak na zemljo. Čim sem bil gotov, da me ne vidijo, sem se začel potihem plaziti iz tega stranskega kraja in se oddaljeval proti odprtemu polju.

Vso noč in ves naslednji dan poldne sem taval po poljih, ogibajoč se bivališč, v strahu, da me ne bi spoznali. Ker mi je rana na nogi močno krvavela sem poiskal nekaj smole v borovcu in si jo namazal, zato da ustavim kri. Končno sem srečal par dečkov, ki so pastir krave in jih zaprosil malo kruha. Pozneje sem srečal dvoje deklic. Ustavil sem ju in odločil, da jima povem, kaj se mi je zgodilo. Povedal sem jima, da sem edini, ki sem se rešil smrti na openskem strelišču. Prosil sem ju, naj me popeljeta čim prej do partizanov. In tako se je tudi zgodilo.»

Spominska proslava na Opčinah

V nedeljo 9. aprila je bila na openskem strelišču spominska proslava 71 talcev, ki so jih tam leta 1944 ustrelili naci-fašisti. Ta proslava je bila obenem velika manifestacija proti fašizmu. Za to priliko je prihitelo na kraj mučeništva veliko število antifašistov in demokratov iz mesta in podeželja. Proslavo je organiziral krajevni koordinacijski odbor Zveze partizanov in Zveze bivših antifašističnih političnih preganjancev z Opčin. Na njej so govorili tov. Paolo Sema, Mirko Kapelj in Dušan Hreščak. Ob zaključku je moški zbor iz Proseka-Kontovela zapel pesem «Žrtvam»

1. maj 1921 na Proseku-Kontovelu

„V 1. maju mora proletariat videti svoje bodoče boje za dokončno osvoboditev dela od kapitala, svoj zadnji boj...“

Za 1. maj leta 1921 so komunisti na Proseku in Kontovelu nalepili nekaj lepakov na zidovje. To je bila svojevrstna manifestacija ob priliki borbenega praznika delovnega ljudstva. To dejanje je zbudilo veliko pozornost v obeh vaseh. Skupine vaščanov so se zbirale pred lepaki in jih brale, dokler jih ni brigadir s Proseka odstranil. En lepak, ki je bil nalepljen na neki kmečki hiši na Proseku, je odstranil sam gospodar. To je storil, kot je izjavil, iz strahu, da mu ne bi fašisti požgali hiše. Besedilo teh lepakov se je ohranilo, ker je bilo objavljeno v listu «Delo» z dne 11. maja istega leta, v članku pod naslovom «Kako smo praznovali 1. maj», ki ga na tem mestu povzemamo.

Dosledni komunistični taktiki in zvesti svojem idealu smo izkoristili 1. maj v propagandne namene. Izrabili smo to priliko, da pokažemo izkoriščanemu ljudstvu v pravi luči njegov položaj in mu osvetlimo pota, ki vodijo iz neznošnega stanja meščanskega gospodstva v družbo proletarske samovlade. Na hišne zidove smo nalepili priložnostne propagandne lepake.

Kljub neugodnemu vremenu se je pred lepaki že v jutranjih urah zbralo precejšnje število ljudi. Vaščani so čitali, majali z glavo in se čudili... Rekli so: Komunisti so zares pogumni! Ne boje se fašistov in ne karabinerjev! (kakor da bi se bilo treba bati ljudem ki zavestno hodijo po pravi poti!)

Lepaki so ostali do 10. ure nedotaknjeni. Ob istem času so karabinerji zanje «vedeli». Brigadir je v spremstvu enega vojaka, z nasajeno bajoneto, šel na kraj, kjer so bili nalepljeni. Pri bližnjem kmetu si je sposodil lestev, splezal nanjo in z bodalom začel drgniti in ribati po lepkih in zidovju.

Popoldne, ko se je vreme izboljšalo, so se pred koščki papirja, ki so ležali na tleh, ustavljale skupine vaščanov in tržaških izletnikov ter se trudile, da bi razbrale kar je bilo napisano. Tem in vsem onim, ki lepakov niso mogli ali hoteli brati, bodi na tem mestu povedano, da je bila na mali cerkvici lepa slika s komunističnim simbolom: srp, kladivo v vencu zorečega klasja, obzarjenega od zlatih žarkov jutranjega sonca. Nad sliko napis: Naj živi Ruska socialistična federativna sovjetska republika!, sredi spodaj pa: «Proletarci vseh dežel združite se! Kdor ne dela, naj ne je!» Ob straneh slike sta bila dva lepaka za žene.

Na prvem je bilo napisano sledeče: «Žene so dvakratne sužnje, sužnje kapitalističnega gospodarstva in duhovnega robstva. Izpod prvega jih more rešiti edino proletarska revolucija, drugega se morajo oprostiti ako se tega zavejo.»

Drugi lepak pa je obravnaval probleme iz družinskega življenja. Med drugim pa tudi probleme iz zakonskega življenja. Prvomajski lepak na Proseku se je glasil:

«Delavci in kmetje, vaška sirotinja;

Danes je dan delavskih bataljonov... I. maj!

V luči 1. maja mora proletariat videti svojo preteklost polno bojev za najnujnejše delavske pogoje.

V luči 1. maja mora proletariat videti svojo bodoče boje za končno osvoboditev dela od kapitala, poslednji svoj boj.

Prvotni namen, katerega so dali delavski delegati na kongresu v Parizu leta 1889 Prvemujaju je v glavnem dosegel svoj cilj. Osemurni delavni čas je danes uveljavljen skoraj v vseh državah.

Predvojni mirni kapitalistični razvoj je napolnil marsikatero z upanjem na zavladaanje proletariata na miren način. Svetovna vojna 1914-18, epohalni dogodek ruske revolucije ter povojna doba s posameznimi revolucijami in s sledečo reakcijo (Nemška, Madžarska, Finska, Ukrajina) je razbila vsako reformistično iluzijo. Ta dejstva so z bogatimi znaki in izkušnjami oplodila marksistično spoznanje komunistov.

Meščanstvo je z nasiljem iztrgalo fevdalnemu razredu oblast in jo drži nasilno ter je ne bo dalo iz rok ako ne bo k temu prisiljeno.

Iz tega velikega spoznanja izhaja dosledno Komunistična internacionale, ki pripravlja gmotno in duhovno proletariat na zavarovanje politične oblasti prek proletarske revolucije. Nositeljica tega spoznanja v tej državi je ravno Komunistična stranka Italije.

Proletarci s Proseka!

Svetovna vojna je razpršila še drugo iluzijo, sanje tlačanih narodov, vaše sanje. Vojna je ustvarila tako fronto med meščanstvom vseh dežel in narodov, gospodujočih in tlačanih, vseh veroizpovedi in barv. Ali ne vidite vezi, ki tesno spajajo vaše meščanstvo in polmeščanstvo na vasi in v mestu z vladajočo oblastjo? Prijaznost vaških prvakov, veleposestnikov, trgovcev, uradnikov in vaše mestne gospode z vladnimi oblastmi, ima svoje korenine v njih žepu. — Zločinov jugoslovanske buržoazije, ne moremo naštevati tukaj.

Naš in vaš klic bodi danes:

«Živelo osvobodjenje človeka!

Živela vlada delovnega ljudstva!»

Zmaga kubanske revolucije

(Nadaljevanje z 2. strani)

Kube svojega poslanika, španskega poslanika, ki rovari proti revoluciji kubanske oblasti izženejo iz dežele. Februarja obišče Kubo Mikojan, obljubi da bo SZ kupila pet milijonov ton sladkorja in da bo dala Kubi sto milijonov kreditov. Do marca je že tri in pol milijona hektarov obdelovalne zemlje prešlo pod ustanovo za agrarno reformo. Na novo je bilo ustanovljenih več sto velikih kmetijskih zadrug. Toda ameriški imperialisti in njihovi plačanci nadaljujejo s sabotajnimi dejanji. Marca pride do hude eksplozije v havanskem pristanišču, zaradi katere je bilo 73 mrtvih in 206 ranjenih. Junija in julija so bile zaplenjene petrolejske čistilnice, last ameriških družb. Protiukrep proti temu: ZDA bojkotirajo kubanska letala. Julija prispe na Kubo prva pošiljka sovjetskega petroleja. ZDA bojkotirajo nakup sladkorja. Na pomoč priskoči LR Kitajska in odkupi pol milijona ton sladkorja. Castro dobi polno oblast, da zapleni vse premoženje ZDA na Kubi. Že avgusta je bila ameriška industrija na Kubi podržavljena. Šlo je za več milijard dolarjev vrednosti. Istega meseca je bilo tudi vse podzemsko bogastvo na Kubi podržavljeno. Ameriški mogotci so bili zopet močno prizadeti. Castro obtoži pred Varnostnim svetom ZDA, da se vmešavajo v notranje zadeve kubanske republike. Septembra je kubanska vlada podpisala trgovinske sporazume s Sovjetsko zvezo, Kitajsko, katero je tudi priznala, Poljsko, Českoslovaško, Jugoslavijo, Nemško dem. rep. in Madžarsko. Ti sporazumi se nanašajo skupno na vrednost 128 milijonov dolarjev. Istega meseca so bile podržavljene tri važne podružnice ameriških bank. Oktobra je bilo še 382 tujih industrijskih podjetij podržavljenih.

1961

Januarja je kubanska vlada zahtevala odhod funkcionarjev ameriškega poslanstva s Kube. Zaradi zabotažnih dejanj je bilo 7 ameriških državljanov obsojenih na smrt. Februarja je Castro zavzel ostro stališče proti Kennedyjevi politiki. Aprila pa je prišlo do oboroženega napada na Kubo.

NOTRANJA KOMISIJA (člani CGIL)
v TOVARNI DREHER

poživa vse delovne ljudi, naj se strnjene borijo za boljše življenjske pogoje.

ZVEZA PRISTANIŠKIH DELAVCEV -
C.G.I.L.

ob priliki PRVEGA MAJA poudarja borbena obveznost proti funkcionalnim avtonomijam, za sindikalno enotnost, socialni napredek in za učvrstitev miru v svetu ter za razvoj prometa z vsemi državami.

STROKOVNI SINDIKAT DELAVCEV

A.C.E.G.A.T.

včlanjen v Novo delavsko zbornico CGIL

vošči vsem nameščencem ustanove in njihovim družinam, da bi v vrednosti praznovali delavski praznik

Notranje komisije - C.G.I.L.

v Tržaškem arzenalu in ladjedelnici
Sv. Roka

želijo, da bi PRVI MAJ pomenil novo etapo na poti enotnosti delavcev, za mir in za gospodarski razvoj

C. G. I. L.

**Pokrajinski sindikat nameščencev
krajevnih ustanov in bolnišnic**

Za Prvi maj manifestirajmo za sindikalno enotnost, za naše pravice in za ohranitev miru.

NAJBOLJŠI DEŽNI PLAŠČI
NAJBOLJŠI OBLAČILNI ARTIKLI
NAJUGODNEJŠE CENE

INTERTEXTIL

T R S T - ul. S. Nicolò 30

Laž ima kratke noge

Demokristjanska tiskovna agencija «Italia» je zelo pristransko in netočno poročala o nedavnem, drugem obisku predstavnikov slovenskih šolnikov iz Trsta in Gorice v Rimu. Med drugih je omenjena agencija za trjevala, da so slovenski šolniki napravili potrebne korake pri nekaterih demokristjanskih prvkih, zato da bi iztrgali nekaj monopol ki naj bi se ga lastili komunisti in zlasti naš poslanec tov. Vidali.

In vest je bi tako sestavljena, kot da bi jo bila sporočila omenjena delegacija. Te dni pa so predstavniki Sindikata slovenskih šolnikov poslali našemu poslanecu pismo, v katerem poudarjajo, da niso mogli ugotoviti od kot izvrajo netočne informacije. Tako so predstavniki slovenskih šol-

nikov razkrinkali kot lažno poročanje tiskovne agencije «Italia». Med drugim so slovenski šolniki v svojem pismu še enkrat poudarili, da je poslanec Vidali nudil dragocen prispevek v prizadevanjih za čimprejšnjo in pravično rešitev problema slovenske šole, za kar se mu zahvaljujejo, v prepričanju, da bo tudi v bodoče deloval za to, da bomo Slovenci dosigli uresničitev pravičnih zahtev.

Mnenja smo, da bi bilo vsako nadaljnje komentiranje zadeve povsem odveč. Kot v nekem drugem članku v zvezi s slovensko šolo, ki ga objavljamo v današnji številki, moramo tudi na tem mestu poudariti, da so vesti o slovenskih zadevah, ki jih širi agencija «Italia», netočne in kot take težijo za tem, da škodujejo pravični stvari slovenskih pravic.

Naj se napravi konec protislovenski rasistični kampanji!

Intervencija tov. Vidalija

Od kod prejemale fašisti razne informacije?

Fašistično glasilo «Il Secolo Italia» je pred kratkim objavilo več silno strupenih člankov proti Slovincem v Trstu. V njih je vse polno netočnosti, protivoljiv, zlonamernih podtikavanj in klevet. Sicer od fašistov ni nič pričakovati, da bi pisali kaj drugega. Toda tokrat so že prekoračili vsako mero dostojnosti. Čisto odkrito skušajo k narodnostni mržnji in izbratizirajo tudi vlado, ki naj bi Slovence v Trstu celo podpirala. Zlasti pa se zaganjajo proti številnim slovenskim šolnikom, katere označujejo kot nekeke agente tuje države. Skratka takorekoč s prstom kažejo nanje. Zaradi tega se po-

stavlja vprašanje; ali to odkrito podžiganje in ščuvanje ne utegne privedi, ob določeni priliki tudi do tega, bi se kaka razgreta fašistična buča spozabila...?

Tudi zato je naš poslanec tov. Vidali naslovil pismeno vprašanje na ministrskega predsednika, na ministra za notranje zadeve in na ministra za šolstvo, v katerem jih vprašuje, kaj mislijo storiti, da se napravi konec protislovenski šovinistični gonji v omenjenem listu, ki pod pretvezo nekakšne ankete, hujska proti slovenski manjšini sploh in proti slovenskim šolnikom se posebej, pričemer navaja poleg imen tudi izmišljene podatke o njihovem življenjepisu. Poslanec Vidali je nadalje v omenjenem vprašanju podčrtal da tako pisanje teži k podžiganju mržnje proti slovenski manjšini, njenim članom in ustanovam, kar je odkrita in nesramna kršitev republiške ustave ter mednarodnih dogovorov, s katerimi se je italijanska vlada obvezala, da bo ščitila pravice slovenskega prebivalstva na Tržaškem ozemlju. Zaradi tega, tako zaključuje posl. Vidali svoje vprašanje, je nujno, da pristojna ministrstva sprejmejo potrebne ukrepe, da se napravi konec nesramni protislovenski rasistični kampa-nji in da z resno spreiskavo ugotovijo od kod izhajajo zadevne informacije.

Novi grobovi

BRICMANJE ZULJAN JOSIP UMRL

V torek 12. aprila je umrl aktiven vaščan, kmet in delavec, Josip Zuljan. Pokojni je bil znan kot zaveden Slovenec in antifašist. Za časa temnega

Čez njega je bil večkrat pretepen in preganjan. Tudi za to so ga zavedni vaščani zelo cenili.

Vaški komunisti se bodo zavednega tovariša in požrtvovalnega demokrata vedno s hvaležnostjo spominjali.

Družina pokojnega se zahvaljuje vsem, ki so se udeležili pogreba, zlasti še darovalcem cvetja.

Naj bo pokojnemu tovarišu rahla domača gruda, žalujočim izražata tudi DELO svoje sožalje!

BOLJUNEC V DVEH DNEH STIRIJE MRLICI

11. aprila sta v Boljuncu umrli dve osebi: Ivan Zobeč in Marija Kraljič, naslednji dan pa sta umrli še dva vaščana: Rudolf Slavec iz Gornjega konca in Josip Bordon iz Krmenke.

Od vseh štirih je samo Marija Kraljič bolehal in bila tudi v bolnici. Vsi trije moški so bili zdravi. Rudolf Slavec, ki bi bil ravno na dan, ko so ga pokopali star 60 let, je kopal grob svojemu umrlemu prijatelju Ivanu Zobeču. Ko je opravil delo, je prišel domov, toda nenadoma ga je obdala slabost in isti dan je umrl.

Vseh štirih pogrebih se je udeležilo mnogo vaščanov in okolčanov, saj so bili pokojni znani kot zavedni Slovenci in antifašisti. Naj jim bo rahla domača zemlja, žalujočim ostalim tudi naše sožalje!

Slovenske šole

(Nadaljevanje s 8. strani)

čne oblike pritiska na slovenske roditelje, zlasti na tiste, ki so v javnih službah. Tudi pritisk šovinističnih delodajalcev pride marsikje do izraza.

Kakšen je položaj na italijanskih šolah v Istri ne vemo, vemo pa, da so svojčas določeni krogi pozvali italijanske šolnike, naj zapuste tamkajšnje šole, ne meneč se za usodo tamkajšnje italijanske manjšine. Tak je njihov patriotizem! Seveda so bile jugoslovanske šolske oblasti prisiljene na izpraznjenih mestih poslati neitalijanske šolnike, ki so pa seveda obvladali italijanski jezik, saj so diplomirali na italijanskih šolah, večino še pred vojno.

Pa še nekaj želimo na tem mestu dodati:

V gornji vesti demokristjanske tiskovne agencije ni sicer izrecno poudarjeno, da cilja na morebitno recipročnost, vendar pa nam zadnji del vesti daje misliti, da je prav to tisto, na kar cika. Če tako mislijo pisec vesti, potem se močno motijo. V našem primeru ne gre za nobeno recipročnost, marveč za to, kar se pri nas dogaja. Gre torej za slovensko šolo v Italiji. O tem problemu razpravlja pristojna parlamentarna komisija. Vse drugo spada drugam. Približno tako je komunistični predstavnik v omenjeni parlamentarni komisiji ob neki priliki pred nedavnim tudi izrecno poudaril.

DELO

GLASILO AVTONOMNE TRZASKE FEDERACIJE K.P.I.
Uredništvo in uprava sta v Trstu, ul. Capitolna 3, telef. 44-046 in 44-047. Odgovorni urednik je Rudolf Blažič (Blagi). Tiska Tip. Riva v Trstu, ul. Torrebianca 19.

Mlekarna
na OPCIJAH
Narodna ul. 48 - tel. 21-274
sveža jajca - maslo - piškoti in bomboni

TRGOVINA JESTVIN
Tominc - Ivančič
TRST - ul. Scoglietto 304
telef. 41-108

Porcelan - kristal - jedilni pribor - navadni in umetni lestenci - hladilniki - gospodinjski električni predmeti - štedilniki.

K E R Ž È

TRST - TRG S. GIOVANNI 1
telef. 35-019

SLOVENSKI MANUFAKTURNI TRGOVINI
UDOVIČ
TRST - ul. Mazzini 46
trg Ponterosso 5

KROJAČNICA
Bogatec
TRST - ul. Udine 11
telef. 62-990

Foto Studio
EGON
TRST - ul. Oriani 2/I.
(Barriera)
Telefon 93.295

KROJAČNICA
TRETJAK ZORAN
Trst - ul. Imbriani 4/II.

Casalinga Triestina
d. z. o. z.

Prodaja hišnih potrebščin na obroke in proti takojšnjemu plačilu. električne hišne potrebšchine - štedilniki na plin predmeti za darila.

Edine zastopstvo štedilnikov znamke «HELIOS»
TRST - ulica S. Maurizio 46 - telef. 55-555

ZADRUŽNA DRUŽBA PRISTANIŠKIH MENZ V TRŽAŠKEM PRISTANIŠČU

pozdravlja vse člane in kliente, kakor tudi vse zadržano gibanje v Trstu, želeč čimvečjo razširitev združništva v znamenju bratsva in miru.

V vašem interesu obiščite

Petrošno zadrugo La Triestina di Abbigliamento

v Trstu - Trg Ponterosso 2/I - Tel. 36-860

ki ima na razpolago veliko izbiro oblek, perila in čevljev po zelo ugodnih cenah ter nudi ugodne plačilne olajšave.

BAZZANELLA V.
TRST - ul. Felice Venezian 5 - telef. 24-197

Šivalni stroji «Borletti» - prodaja na 30 mesečnih obrokov - Črpalke «Veimorel» - Vse za vino («enochimieci» - stroji) - Banje - ogrevalci za kopalnice - kompletne naprave za dom - vse na obroke - Hladilniki - pralni stroji

Velika izbira štedilnikov peči na premog, plin in elektriko zaloga tekočega plina in postrežba na dom

BRUSINI CARLO
zastopnik "FLAMINAGAS,"
Prodaja na dolgoročne majhne mesečne obroke Pri takojšnjem plačilu pa nudi velike popuste.

TRST - Ul. Cesare Battisti, 20. - telef. 29-041

GOSTILNA Sosič - Vremec
OPČINE - Narodna ul. 65
Domača vina - toplja in mrzla jedila

Urarna
ANTON Malalan
Čevljarna
MARCEL MALALAN
OPČINE
Proseška ulica 18
telef. 21-465

MESNICA Enrico Guerra
TRST
Campo San Giacomo 2

Društvena prodajalna Opčine
z. z. o. j.
JESTVINE ZELENJAVA
OPČINE, Alpiska 85 - telef. 21-054

Konfekcije VITTADELLO
Trst - Ulica Dante št. 12 - telefon 37-861

V popolnoma prenovljeni in povečani trgovini dobite veliko izbiro najboljših oblek za moške, ženske in otroke

Kar se tiče cen, pa je že samo ime

VITTADELLO
najzanesljivejše jamstvo absolutne konkurence.

Obiščite nas in ne bo vam žal.

Kdor enkrat kupi pri **VITTADELLO** se bo vedno poslužil pri **VITTADELLO**

Konfekcije VITTADELLO
Trst - Ulica Dante št. 12 - tel. 86 1-37

GOSTILNA CARGNALI
Prvovrstna istrska vina - velika izbira likerjev Canciani - mrzla jedila - domača postrežba
TRST - Strada del Friuli 19 (Gornja Greta)

Človek je poletel v Vesolje

Veličastna zmaga sovjetske znanosti in tehnike

12. APRIL 1961 bo za vselej ostal zapisan v zgodovini kot dan velike zmage človeškega genija. Na ta dan je prvi človek poletel v vesolje. Bil je to sovjetski državljani, Jurij Aleksejevič Gagarin.

S tem poletom se je začela nova doba, doba napredka, ne le za državljane Sovjetske zveze, marveč za vse človeštvo; začela se je nova doba osvajanja vesolja.

Zato so ta veliki dogodek navdušeno pozdravili vsi miroljubni in napredni ljudje sveta.

S tem poletom je bil realiziran tisočletni sen. Izkazalo se je, da človek more obvladati in premagati naravo. Izkazalo se je, da človek more napredovati ne le na Zemlji temveč tudi v Vesolju.

Razveseljivo je dejstvo, da je to veliko zmago nad naravo prvi dosegel sovjetski genij, genij socialistične družbe, ki se je porodil in se usposobil v tisti deželi, ki je bila še pred nekaj desetletji znana kot zaostala dežela.

Ko to ugotavljamo, si nujno postavimo vprašanje: kako neki je mogoče, da je v razmeroma tako kratkem času prišlo do takega preobrata? Kako je mogoče, da je prav človek v tisti še pred nedavnim tako zaostali deželi, danes sposoben ne le, da tekmuje na vseh področjih z najbolj razvitimi deželami, ampak da stoji tudi na področju znanosti in tehnike daleč pred svojimi sovrstniki v drugih deželah?

Na to vprašanja lahko odgovorimo na kaj enostaven način: Do tega junaškega podviga je lahko prišlo, ne le po zaslugi znanstvenikov in tehnikov, marveč po zaslugi celotnega družbenega ustroja. Sovjetski znanstveniki in tehniki so v tej družbi lahko izkoristili zapaščin prednikov, katerim v stoletjih ni bilo dano, da bi uresničili svoj sen. Sedanja zmaga sovjetskih znanstvenikov in tehnikov je eden izmed sadov Oktobrske revolucije. Po zaslugi te revolucije je mogel človek najprej obvladati človeške zakone in sedaj obvladuje tudi zakone narave.

Tovariš Gagarin je to poudaril takoj zatem, ko je po povratku iz vesolja stopil na Zemljo. Njegova prva misel je bila: poslati pozdrav Komunistični partiji in vladi Sovjetske zveze. Toda partija in vlada nista odgovorila na to v tonu, ki bi poveličeval moč svoje države temveč v tonu, ki naglašala skupno potrebo vsega

JURIJ ALEKSEJEVIČ GAGARIN

človeštva, tistega, ki priznava svoje poslanstvo, da ponese naprej stvar civilizacije, bratstva in miru med narodi.

Polet človeka v vesolje je torej zmaga vsega človeštva, ki se bori za osvoboditev. To je zmaga množic, ki se bojujejo na vseh koncih Zemlje za svojo osvoboditev in za osvoboditev vsega sveta. To je zmaga avantgardnih delavcev, kmetov in izobražencev vseh dežel in vseh ras.

Tudi mi izrekamo svojo zahvalo tovarišu Juriju, vojaku miroljubne Sovjetske armade, kovinarju in študentu; izrekamo zahvalo sovjetskim ljudem, ki so znali napredovati kljub tolikim oviram, kljub tolikim hudim bitkam, ki so bile sprožene proti njim, kljub tolikemu trpljenju in tolikim težavam.

Apel Centralnega komiteja KP SZ, Presidiuma Vrhovnega sovjeta ZSSR in sovjetske vlade, ob priliki prvega poleta človeka v vesolje

Velik dogodek je bil uresničen! Prvič v zgodovini je človek poletel v vesolje.

12. aprila 1961 ob 9,07 po moskovskem času je vesoljska ladja «Vostok», s človekom na krovu, poletela v kozmično prostornino in, potem ko je napravila krog okoli sveta, se je srečno vrnila v domovino — na sovjetsko zemljo.

Prvi človek ki je prodril v vesolje je sovjet, je državljani Zveze sovjetskih socialističnih republik!

To je zmaga brez primere, zmaga človeka nad naravnimi silami, to je velik dosežek znanosti in tehnike, zmagoslavje človeškega razuma.

Začeli so se poleti v vesolje. Ta podvig, ki bo prišel v zgodovino bodočih stoletij, predstavlja konkreten izraz genija sovjetskega ljudstva, velike sile socializma.

Centralni komite Komunistične partije, Presidium sovjeta ZSSR in sovjetska vlada z velikim veseljem in upravičenim ponosom naznanjajo, da se je nova doba človeškega napredka začela prav v Sovjetski zvezi, to je v deželi zmagovitega socializma.

Zaostala carska Rusija v preteklosti ne bi bila mogla niti sanjati o takih podvigih v borbi za napredok, ne bi bila mogla niti sanjati o tem, da bi tekmovala z najbolj razvitimi državami na področju tehnike in gospodarstva.

Po volji delavskega razreda, po volji ljudstva navdahnjena od partije komunistov, z Leninom na čelu, se je Sovjetska zveza spremenila v veliko socialistično silo, je dosegla viške brez primere v razvoju znanosti in tehnike.

Ko je oktobra 1917 delavski razred sprejel v svoje roke oblast, so mnogi, tudi poštene ljudje, dvomili, da bo zmožen vladati v državi in vsaj obdržati tedanjo gospodarsko, znanstveno in tehnično raven.

Danes delavski razred, sovjetski kolhozniki, sovjetski izobraženci, vse ljudstvo ZSSR, predstavljajo vsemu svetu zmago znanosti in tehnike, ki ji ni primere; Sovjetska zveza se je povzpela pred vse druge države sveta in je bila prva, ki je odprla pot v vesolje.

Sovjetska zveza je prva izstrelila medcelinski balistični izstrelak, pognala umetni satelit okoli Zemlje, poslala na Luno vesoljsko ladjo, ustvarila prvi umetni sončni satelit in pognala vesoljsko ladjo proti Veneri. Sovjetski Sputniki, ki so imeli na svojem krovu živa bitja so leteli drug za drugim v vesolje in so se vrnili na Zemljo.

Višek sovjetskih zmag v osvajanju vesoljstva je bil zmagoslavni polet okoli Zemlje, ki ga je izvršil sovjetski človek na krovu vesoljske ladje.

Slava in čast delavskemu razredu, sovjetskim kmetom, sovjetskim izobražencem, vsemu sovjetskemu ljudstvu! Slava in čast sovjetskim znanstvenikom, inženirjem in tehnikom, ki so ustvarili vesoljsko ladjo!

Slava in čast prvemu vesoljskemu potniku, tovarišu Juriju Aleksejeviču Gagarinu, pionirju v osvajanju vesoljstva!

Mi sovjeti, graditelji komunizma, smo imeli čast biti prvi pri prodoru v vesolje. Te zmage pri osvajanju vesoljstva smatramo ne le kot podvig našega ljudstva, temveč kot podvig vsega človeštva; jih z veseljem stavimo v službo vsem ljudstvom, v imenu napredka, sreče in blagostanja vseh ljudstev sveta. Naše uspehe in naša odkrija ne postavljamo v službo vojne temveč v službo miru in varnosti narodov.

Razvoj znanosti in tehnike odpira brezmejno možnosti za obvladanje sil narave in za njih izkoriščanje, v korist človeka. Zato je predvsem bistveno zagotoviti mir.

Na ta veliki dan se še enkrat obračamo na ljudstva in na vlade vseh držav z apelom miru.

Naj vsi ljudje, ne glede na raso, narodnost, barvo polti, veroizpoved ali socialni razred, napravijo vse kar je v njihovi moči, da se zagotovi trajen mir na svetu. Napravimo konec oboroževalni tekmi! Uresničimo popolno svetovno razorožitev pod strogim mednarodnim nadzorstvom. To bo pomenilo odločilen doprinos k sveti stvari ohranitve miru!

Slavna zmaga Sovjetske zveze navdihuje vse sovjetsko ljudstvo za nove junaške podvige pri gradnji komunizma!

Na'prej, naproti novim zmagam v imenu miru, napredka in sreče človeštva!

CENTRALNI KOMITE KOMUNISTIČNE PARTIJE SOVIJSKE ZVEZE
PRESIDIUM Vrhovnega sovjeta ZSSR
MINISTRSKI SVET ZVEZE SOVIJSKIH SOCIALISTIČNIH REPUBLIK
V Kremlju, dne 12. aprila 1961.

Ves svet občuduje velikanski uspeh sovjetskih znanstvenikov in tehnikov

Vest o uspešnem poletu prvega vesoljskega potnika okoli Zemlje, je vzdudila veliko zanimanje po vsem svetu. To ni seveda nič čudnega. Celo najzaprknjenejši sovražniki SZ so bili prisiljeni priznati veliko pre-

Nekaj izjav velikih osebnosti

moč na področju napredka sovjetske vseirske znanosti in tehnike. Povsem jasno je, da je bilo tako priznanje za te lju-

di zelo grenko in rezko.

Na tem mestu ne homo nastevali to kar so izjaviali naše profniki, pač pa to kar so z

veseljem podčrtali veliki ljudje raznih narodnosti.

Znani italijanski univerzitetni profesor Flora je izjavil:

«12. april 1961 je dan, ko je človek prvič prodril v Vesolje in se je srečno vrnil na Zemljo. To je najsvetlejši dan dobe, v kateri živimo. To je tudi naj-srečnejši dan mojega življenja. Pravilno je, da so to dosegli prvi tisti ljudje, ki imajo največjo vero v boljše bodočnost in neizmerno zaupanje v prenovljeno družbo.»

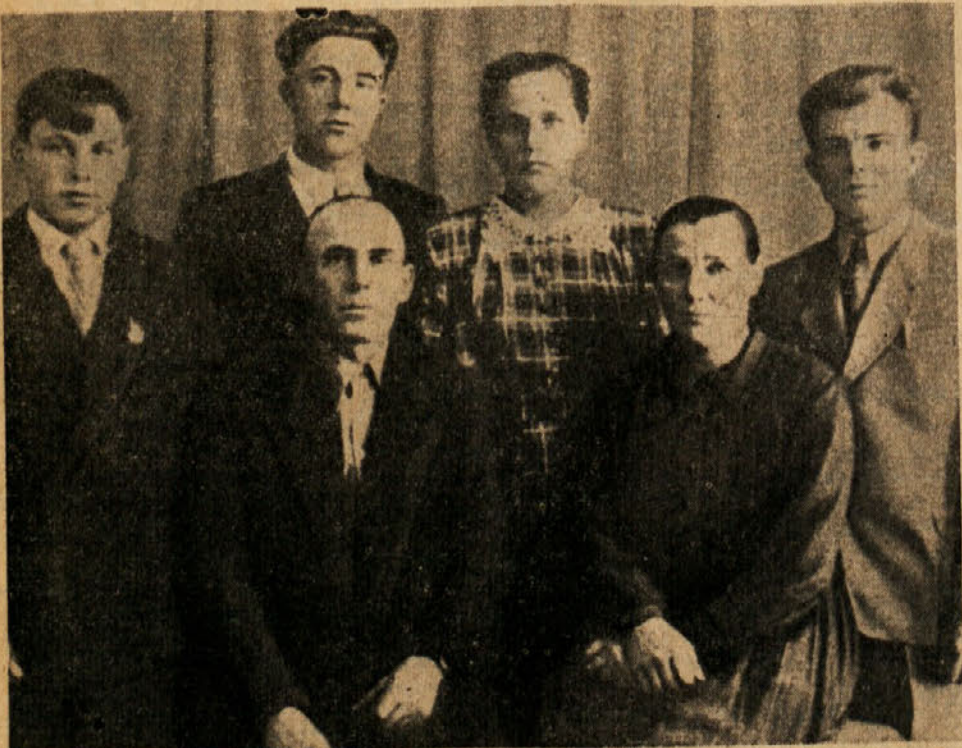
Sovjetski pisatelj Ehrenburg je izjavil:

Borba človeka za osvojitve narave je bila vedno zelo vzpodbujajoča.

Svet se širi. Ustvarjalna sposobnost človeka se z dneva v dan veča. Upam, da bo zmagala ideja solidarnosti med vsemi ljudmi ki se posvečajo ustvarjalnosti in delu. Zares neprijetno pa je slišati, da v času, ko se človek kankretno približuje planetom, še vedno obstajajo taki tepci, ki ne opuščajo ideje, da bi uničili človeštvo...»

Angleski znanstvenik Lowell pa je izjavil:

«To je največja znanstvena dosega v človeški zgodovini. Narod, ki je še pred nedavnim imel veliko število analfabetov je uspel izvršiti tako veliko stvar! To je vsekakor zelo važno dejstvo.»

Prvi vesoljski potnik, sovjetski državljani Jurij Aleksejevič Gagarin izhaja iz preproste delavske družine. Sam je bil nekoč strugar, kasneje študent in slednjič pilot Sovjetske armade. S tem, da je napravil tako velik vzpon, se nikakor niso mogli spriznati nekateri krogi, zato so ga proglasili za... princa. Toda v Sovjetski zvezi so vsi delovni ljudje - princ. Na sliki Gagarinova družina